

ELLĪGI SKAISTI
NOSLĒPUMI

821. 174-32

Ka 572

Vāka dizaina un ilustrāciju autore **Linda Valere**

Rute Kārklīņa

ELLĪGI SKAISTI NOSLĒPUMI. STĀSTI

Apgāda vadītāja *Vija Kilbloka*

Projekta vadītāja *Bārbala Simsons*

Redaktore *Anda Ogrīņa*

Korektore *Patricija Šteinberga*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4298.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Rute Kārklīņa, 2023

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

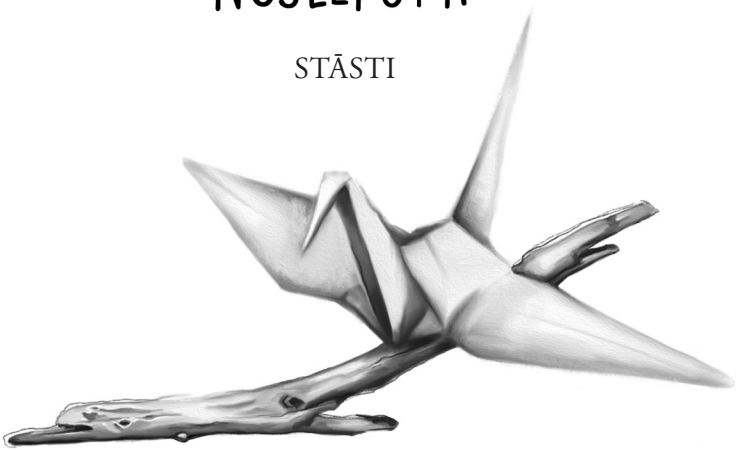
Apgāds Zvaigzne ABC, 2023

ISBN 978-9934-31-944-0

RUTE KĀRKLĪŅA

ELLĪGI SKAISTI
NOSLĒPUMI

STĀSTI

PLAUKSTU DIENA

Man patīk klusums. Klusumā var dzirdēt daudz. Var dzirdēt vilcienu, kas aizgrab aiz loga. Var dzirdēt kaimiņus. Dzīvoklī pa labi – televizora dūkoņu, dzīvoklī zem mums – sīkaļas raudas. Pavisam dziļā klusumā var dzirdēt augšējo kaimiņu “Latvijas Radio 3”. It kā man patiktu. Man jau nepatīk. Jo man patīk klusums. Tad var nedaudz dzirdēt arī, kā mamma skatās telefonā. Agrāk, kad viņai vēl bija podzinieks, bija interesantāk: tik, tik, tik–tik... Kā tāda pele aiz sienas. Bet tagad, kad mammai ir skārienjutīgs, neko vairs nedzird. Tagad ir saklausāms tikai viens. Izslēgšanas klikšķis.

Zini, man arī gribētos tādu izslēgšanas pogu. Klik – pazūd mana istaba ar mikipeļu aizkariem. Klik – un pazūd tētis, paķerot līdzi arī mammu. Klik, klik... un es atkal atrodos tajā pieneņu pļavā, kur blakus ganās Auce, es guļu zālē, un manu muguru kņudina smilgu stiebri. Tur cenšos saklausīt, kad nošķindēs metāla karote pret katla vāku, omītei saucot mani pusdienās. Tajā mirklī es notraušu no kājām zirneklišu pavedienus un pāris melno skudru un nesos turp, kur mani gaida grūbas ar pienu, omītes dzeltenais

lakatiņš un beņķītis pie vecās mājas. Un tad mēs abas tur sēžam, strebjam putru, dziļi ķēķī skan radio, un omīte stāsta par bērnības kaimiņu puiku un suni. Un es nekad vairs nespiežu – klik. Un mūžam palieku tur, kur klausos. Tur, kur man stāsta.

Bet nav man tāda burvju telefona. Patiesībā nav arī parastā, bet pie tā es pati esmu vainīga. Sašķaidīju. Šķita, ka būs forši. Nebija. Un nav jau arī vairs omītes. Auce, visticamāk, mirusi. Diezin cik ilgi tādas govīs dzīvo? Gadus desmit? Divdesmit? Omīte nomira, kad biju tīrā sīkaliņa. Atceros, kā gaidīju vasaru, lai brauktu ciemoties. Līdzko kokos parādījās pirmie pumpuri, sakrāvu drēbes maisā un devos pie tēta, lai ved mani uz laukiem. Tētis tā dīvaini uz mani paskatījās... Kā, vai tad tu nezini? Omīte jau pirms Ziemassvētkiem pārcēlās uz debesīm. “Kur pārcēlās? Kā pārcēlās? Bez manis pārcēlās? Es arī gribu! Braucam pie viņas!” es toreiz dīcu un raustīju tēti aiz piedurknes. “Liecies mierā, ome ir mirusi,” viņš beidzot noteica un kaut kur aizgāja. Laikam uz garāžu. Es paliku viena. Nu, ne jau pavisam, kaut kur tuvumā bija arī mamma. Bet tālu. Viņa vienmēr ir tālu. Tālu ir viņas acis, tālu – viņas rokas, tālu – balss.

Reiz man esot bijusi arī cita mamma. Tētis stāstīja. Viņai bijis tāds viegls un gaistošs vārds – Ulla. Laikam tādēļ arī pati sen jau kā izgaisusi. Tikai viena

bilde palikusi. Tur mamma mani pacēlusi virs galvas – es lidinos pie griestiem, mamma smejas, zilajās acīs mirdz siltums, viņai matu šķipsna mutē iesprukusi. Es vēl esmu tīrais zīdainis. Ja nebūtu rozā bikšu, nevarētu pateikt, puika vai meitene.

Pēc pirmās mamma mana mamma bija omīte. Mums abām bija viena gulta, silts govs piens un plāpu beņķītis. Kādu reizi, kad uz tā sēdējām, es izdzirdēju, ka brauc tētis. Jau pa lielu gabalu varēja saklausīt motora rūkšanu. Es izskrēju viņam pretī, lai sagaidītu bērzu alejā. Šoreiz viņam blakus sēdēja vēl kāds. Glīta sieviete ar novītušu rožu pušķi rokās. Tās rozes tika omei. Man tika buča uz galvas un glāsts uz matiem. Tā bija mana jaunā mamma. Kopš tā laika buču vairs nav bijis.

Kad mājās parādījās jaunā mamma, strādnieki uzstiepa uz dzīvokli jaunu dīvānu. Tur viņa tagad gulēja kopā ar tēti. Televīzijā parādījās jaunas programmas – raidījumi par dabu, krievu filmas un ķīniešu ziņas. Arī multenes. Vannasistabā zem sienas spoguļa tika sarindotas sarkanas lūpu krāsas. No virtuves tika izsviestas visas vecās krūzītes un to vietā noliktas vienādas – ar ziliem ziediem. Šausmīgi neērtas, smagas un lielas. Vienreiz tāda man sašķīda lauskās. Neko jau mamma neteica. Nebāra. Pat acīs neskatījās. Tikai izrāva no rokām šaufeli un aizsūtīja uz istabu

spēlēties. Mamma pati visu saslaucīja. Vienmēr, kad kaut kas notiek, viņa sūta mani prom.

Un mājās parādījās arī Laura. Mamma meita. Sīks skuķēns, kādus trīs gadus veca, vēl biksēs šad tad laida. Bet tas nekas, mamma visu ātri satīrīja, noglauda Lauriņas galvu un piekodināja, lai nākamreiz neaizspēlējoties, uz tualeti skrienot ātrāk. Es jau biju skolasbērns – gāju pirmajā klasē, ar Lauriņu necik daudz kopā spēlēties nesanāca. Nebija interesanti. Viņa vienmēr par visu raudāja. Tas nav godīgi, šis nav godīgi, tā nedrīkst, pateikšu mammai... Vienmēr jau arī pateica. Tad mamma cieši sakoda zobus un zem deguna klusi bēra: – Liela meitene, šitiek mazam bērnam. Domāt ar galvu vajag! – viņa lēnām iekarsa. Mute pletās arvien platāka, pa milimetram vien, no tās izšāvās zibens duncīši, teju, teju šķīta, ka rokas ies pa gaisu, varbūt kāds trauks lidos, varbūt dabūšu pļauku. Varbūt – tikai skatienu. Tad viņa apklusā, duncīšus norīja, sarkanās lūpas saknieba. Un sūtīja mani prom uz istabu.

Forši jau. Man patīk savā istabā. Tur ir manas grāmatas, visa pilnā “Noslēpumu” sērija. Tur arī gulta. Pašai savs diktofons. Un radio ar visām austiņām. Stulbi vienīgi, ka arī Lauriņa ievācās pie manis. Dabūja vietu pie loga. Visapkārt sāka mētāties puzzles gabali, flomīši, visādas sagraizītas papīra driskas.

Beigu beigās iestūmu skapi istabas vidū – tagad vismaz katrai sava puse, un mamma vairs neliek kārtot Lauras daļu. Dažreiz jau sīkā pie manis ielien. Lai palasu kaut ko priekšā. Es lasu arī, ja ir laiks. Viņa iespiež vaigu man sānos un klausās. Cauri drēbēm varu sajūst viņas sirdi – kā pukst. Tā mēs tur sēžam, līdz ar acs kaktiņu redzu – mamma lūr pa durvju šķirbu. Nezinu, kāpēc viņai visu laiku jānāk. Domā, ka izdarīšu kaut ko Laurai? Nogriezīšu viņas garos matus? Ar pildspalvu ieduršu? Ko viņa gaida? Bet lai tad dabū arī – sāku Laurai lasīt visādas dumības. Nu, ne tā, kā grāmatā pa īsto notiek. Visādas muļķības. Laura tad sadusmojas un iet mammai sūdzēties. Un es gaidu. Varbūt šoreiz tie trauki patiešām lidos? Vai varbūt mamma zibeņu duncīšus iemetīs man tieši acīs, nevis norīs? Bet nekā. Viņa atkal sakož lūpas, aizver durvis un prom ir. Pat nepaskatās uz mani.

Ko tikmēr tētis? Nu, viņa parasti nav mājās. Pelna par diviem, tā dzirdēju tēti pa telefonu stāstām. Lai sieviņa var pa mājām dzīvoties un meitas audzināt. Man jau labāk būtu gribējies, lai tētis pats savas meitas audzina. Viņam sanāk interesantāk. Dažreiz viņš mūs kutina tik ilgi, ka asaras acīs saskrien. Citreiz kārtīgi sadod pa dupsi, kad podus vārām. Dažreiz svētdienu rītos kopā cepam pankūkas. Kad biju mažiņa, viņš paņēma manu roku savā lielajā plaukstā, un tad mēs kopā kūlām olas. Jutu, kā viņa pirksti

cieši paslēpj manējos. Jo ātrāk kūlām, jo karstāka kļuva tēta plauksta, līdz beidzot tā sāka svīst, un tad es zināju, ka mīkla gatava. Tagad jau sen mīklu kopā nemaisām. Bet nekas. Kad mīklas bļoda tukša, tētis pieliek savas plaukstas pie maniemiem vaigiem, ieskatās acīs un klusām nočukst: – Ak, tu, mana pavārīte. – Un tā katru svētdienu. Tādēļ es gaidu svētdienas. Savas plaukstu dienas.

Šodien arī svētdiena, pirmās pankūkas jau esmu sacepusi. Tētis tepat lasa ziņas mobilajā. Mamma laikam šķiro veļu, Laura spieto man apkārt. Nu ko viņa atkal grib? Gramstās gar mīklas bļodu, bāž pirkstus un laizīt grib. – Laura, neaiztiec! Ej prom. Kad būs gatavas, tad pasaukšu! – es šņācu. Nu viņa trinas ap tēti. Sauc spēlēties. Es lūdzoši paskatos uz tēta pusi – tikai neej! Paliec tepat. Šī ir mana diena. Mana plaukstu diena. Bet tētis jau slēdz mobilo laukā, klik! Tūliņ celsies... – Labi, Laura, ņem! Tu vari cept! – es saku. Un mazā paķer man no rokām laukā mīklas kausu. – Tagad lej uz pannas, es pagrozīšu, – saku. Bet Laura ķer arī pēc pannas roktura. Nezinu, kas un kā, bet pēc mirkļa dzīvoklī gaisu pārcērt spalgs Lauras klieziens. Šurp steidzas mamma, paķer sīko un pabāž viņas plaukstu zem krāna. Laura turpina brēkt, pāri viņas plaukstai deg sarkana švīka, ūdens skalojas pāri. Tētis pietrausies kājās, mamma... paskatās uz mani. Patiešām paskatās – dziļi acīs. Izrādās, viņas

brūnajās acīs ir sīki dzintara knipucīši! Nekad nebiju ievērojusi. Tās vienmēr raudzījušās virs manis, zem manis. Aiz manis. Tikai ne virsū. Bet tagad... zibeņi. Un stingra, vēsa, slapja plauksta trāpa pa vaigu. Āda svilst, no pannas ceļas melni dūmi. Es sastingusi veros uz mammu. Tad tāda ir viņas plauksta? Jā, tagad es atceros. Tikpat stingra kā toreiz pie omes, kad viņa noglāstīja man galvu. Arī toreiz plauksta bija vēsa.

Es atstāju pannu uz plīts ar visiem melnajiem dūmiem un eju uz savu istabu. Pati eju. Tur manas grāmatas. Radio ar visām austiņām. Klik, klik, un tur kastītē dzeltens lakatiņš, vēl smaržo pēc omes. Pēc siltuma. Pēc grūbām ar pienu. Tur smaržo pēc siena. Un nedaudz pēc Auces mēsliem. Tur ome man ķemmē matus. Sāp gan – asā ķemme rausta matu saknes, dzenā pinkas... Bet jau pēc mirkļa sāpes cauri, un siltas plaukstas pārdala manus garos matus trīs daļās un pin bizi. Pin un pin, pirksti tekalē pa galvu, pieskaras ausīm un noglāsta kaklu. Pašā galā ome iepin zilu matu lenti. “Tā, lai piestāv tavām zilām acēm, mammas acēm,” viņa saka. Es sniedzu savu roku, lai satvertu garo bizi, bet plauksta viegli izslīd cauri. Nav, ko satvert. Nav, ko pīt. Mani mati jau sen apgriezti līdz pleciem – lai nav ar tiem jānoņemas.

Es sēžu pie gultas, ar rokām apķērusi ceļgalus. Virtuvē dzirdu klaigas – vecāki baras. Varbūt kāds

trauks šķīst pret zemi, mammas balss skaļa, skaļa.
Nav vairs sakniebto lūpu. Nav vairs sažņaugto dūru.
Viss zibens palaists vaļā. Dzirksteles pa durvjapakšu
svilina manas plikās pēdas. Kas zina, varbūt šoreiz
izdzirkstelos, un...

No acu kaktiņiem lēnām sūcas zilas asaras. Neva-
jag man tās zilās. Es arī gribu dzintarus. Es arī gribu
brūnas.

Vaigs deg kā ugunī. Mana svētdiena. Mana plauk-
stu diena.